

STUDIU SEDIMENTOLOGIC PRELIMINAR PE SITUL NEOLITIC ISACCEA - SUHAT, CAMPANIA 1998

Constantin Haită*

1. Introducere

Situl neolitic Isaccea Suhat este situat în zona Dobrogei de Nord, pe malul dobrogean al Dunării. Așezarea neolitică a fost amplasată pe depozite loessoide ale Pleistocenului mediu - superior (qp₂₋₃) ce formează partea superioară a cuverturii sedimentare. În vecinătatea cursului actual al Dunării sunt întâlnite depozite de vârstă Holocen superioară (qh₂), alcătuite din nisipuri și mълuri, ce intră în alcătuirea câmpiei inundabile.

Studiul sedimentologic și micromorfologic, inițiat în campania de teren din anul 1998, are ca scop cercetarea nivelurilor neolitice Boian-Giulești. Obiectivele principale ale acestui studiu sunt:

- a) identificarea activităților umane desfășurate în sit, pe baza analizei unităților formate prin acțiune antropică;
- b) reconstituirea cadrului natural în perioada locuirii acestei așezări.

În cele ce urmează sunt prezentate câteva rezultate ale studiului sedimentologic preliminar, elaborat la nivel macroscopic.

2. Problematică generală a studiului sedimentologic

În campania de teren 1998 au fost prelevate 9 probe micromorfologice din structurile arheologice identificate în teren și din succesiunea sedimentară observată pe profilele stratigrafice.

Studiul sedimentologic își propune următoarele obiective de studiu:

1. identificarea materialelor de construcție utilizate pentru realizarea structurilor arheologice (locuințe, vetre);
2. identificarea activităților umane desfășurate în sit, care au determinat acumularea constituenților antropici;
3. analiza succesiunii stratigrafice, în scopul înțelegerii evoluției sitului, în special a condițiilor de abandon.

3. Contextul de teren al eșantioanelor micromorfologice

SL 6 – C 66

În această locuință au fost prelevate patru eșantioane micromorfologice, localizate în nivelele de construcție și de utilizare a structurii.

Sucesiunea sedimentară, situată în partea inferioară a locuinței, începe printr-un nivel siltic brun-deschis, omogen, compact, fără constituenți antropici, ce poate reprezenta prima podea a locuinței. Peste acesta urmează un nivel ocupațional cu grosime milimetrică ce conține cenușă și fragmente fine de cărbune. Acest nivel este suprapus de altă podea, alcătuită din sediment siltic gălbui, omogen, compact, fără constituenți antropici. Aceasta este suprapusă de o unitate din sediment siltic galben-brun, eterogen, cu structură agregată de bioturbație slab

* Centrul Național de Cercetări Pluridisciplinare, Muzeul Național de Istorie a României, București.

dezvoltată, fără constituenți antropici. Această unitate ar putea reprezenta o podea transformată prin bioturbația faunei într-o perioadă de abandon a structurii (?). Peste aceasta este suprapusă o altă podea, constituită din sediment siltic gălbui, omogen, compact, cu structură de bioturbație slab dezvoltată, care nu conține constituenți antropici. Această podea este suprapusă de un nivel siltic brun-cărămiziu, omogen, compact, fără constituenți antropici, ce poate reprezenta o podea incendiată. Succesiunea continuă printr-un nivel siltic brun cu laminație paralelă fină, ce poate reprezenta fie un nivel ocupațional, fie un nivel de acumulare naturală depus ulterior incendiului. Succesiunea continuă printr-un nivel siltic brun, granular, friabil, cu frecvente fragmente siltice, cenușă și cărbune, ce poate reprezenta un nivel ocupațional exterior acumulat peste un nivel de distrugere. O altă fază de construcție a locuinței este reprezentată printr-o podea realizată din sediment siltic gălbui, omogen, compact, fără constituenți antropici, ce este suprapusă de un nivel siltic brun-gălbui, eterogen, cu structură agregată de bioturbație slab dezvoltată, ce conține rare fragmente de chirpic ars și cărbune fin.

Partea superioară a locuinței este reprezentată printr-o succesiune sedimentară fină alcătuită din niveluri de construcție (podele), de amenajare (lutuile) și ocupaționale. Succesiunea începe printr-un nivel siltic galben-brun, eterogen, cu structură agregată slab dezvoltată, mai omogen în partea superioară, care poate reprezenta o podea acumulată, eventual, pe un nivel natural (?). Peste acesta este depusă o unitate siltică brună-cărămizie, cu structură granulară, ce conține fine fragmente de cărbune și chirpic ars și poate reprezenta un nivel ocupațional exterior asociat unui nivel de distrugere a locuinței. Succesiunea sedimentară continuă cu un alt nivel de podea constituită din sediment siltic gălbui, omogen, compact, fără constituenți antropici, amenajată printr-o lutuială cu grosime milimetrică (5 mm), realizată din sediment siltic gălbui, ce prezintă microlaminație slabă și conține foarte fine fragmente de cenușă. Peste această unitate este acumulat un nivel siltic brun-cărămiziu, cu structură granulară, ce conține frecvente fragmente fine de chirpic ars și nears. Succesiunea continuă printr-o podea realizată din același tip de material ca și cea anterioară, și aceasta amenajată printr-o lutuială din sediment siltic brun-gălbui cu microlaminație slabă; aceasta este suprapusă de un nivel ocupațional granular cu foarte fini constituenți antropici. Peste acest nivel ocupațional este depusă o altă podea, constituită din același tip de material sedimentar, peste care este acumulat un nivel ocupațional siltic, brun, cu structură granulară, ce conține fini constituenți antropici. Un alt nivel de podea, din același tip de material sedimentar, continuă succesiunea sedimentară și, fără să poată fi individualizat un nivel ocupațional, este suprapus de o altă podea, realizată dintr-un sediment siltic fin, cenușiu gălbui, omogen și foarte compact. Aceasta este amenajată printr-o lutuială siltică gălbuie peste care a fost acumulat un nivel ocupațional granular, friabil, ce conține cenușă și cărbune fin. Succesiunea continuă printr-o podea din sediment siltic, gălbui, omogen, peste care este acumulat un nivel ocupațional brun, granular, friabil, ce conține cenușă și cărbune fin. Peste acest nivel este amenajată o lutuială fină, realizată din sediment siltic, gălbui, omogen, fără constituenți antropici, suprapusă de un nivel ocupațional brun gălbui, granular, friabil, cu cenușă, chirpic ars și cărbune fin. O altă podea, realizată din sediment siltic cenușiu-gălbui, omogen și foarte compact, este suprapusă de un nivel siltic brun-gălbui, slab eterogen, cu rare fragmente de cărbune fin, ce poate reprezenta o amenajare peste care s-a acumulat un nivel ocupațional. Succesiunea continuă cu un nivel ocupațional brun-deschis, granular, cu cărbune fin. Un alt nivel de podea din sediment siltic, cenușiu-gălbui, omogen, compact, este suprapus de un nivel ocupațional brun, granular, friabil, cu foarte fini constituenți antropici. Succesiunea continuă printr-o podea realizată din

același tip de material, suprapusă de un nivel ocupațional brun, granular, friabil, ce conține cenușă fină. Succesiunea se încheie cu un nivel de podea realizată din sediment siltic cenușiu-gălbui, omogen și foarte compact, suprapusă de o altă podea, realizată de această dată din sediment siltic gălbui, omogen, compact.

SL 8 – C 71

În această locuință au fost prelevate două eșantioane, în succesiune continuă, în nivelurile de construcție, amenajare și utilizare situate în interiorul locuinței.

Succesiunea sedimentară, eșantionată, începe printr-un nivel siltic brun, granular, eterogen, cu fragmente de chirpic ars, cenușă și rare oase de pești, care reprezintă un nivel ocupațional exterior, acumulat înaintea construirii locuinței. Primul nivel de construcție al acestei locuințe este constituit din silturi fine, cenușii-gălbui, cu laminație fină, compacte, fără constituenți antropici. Acest nivel este urmat de o altă amenajare din silturi gălbui, cu microlaminație slab dezvoltată, ce conține foarte fini constituenți antropici. Acest nivel poate reprezenta o succesiune de lutuieți și niveluri ocupaționale fine acumulate într-un spațiu bine întreținut. Succesiunea continuă cu un nivel de podea siltică cenușiu-gălbui, omogenă, foarte compactă, fără constituenți antropici. Un alt nivel de podea, mai groasă (3,5 cm) din silturi gălbui, cu structură agregată slab dezvoltată, compactă, este suprapusă de un nivel ocupațional brun-gălbui, granular, cu fragmente fine de chirpic ars și cenușă. Succesiunea continuă cu un nivel brun, granular, cu frecvente fragmente de chirpic ars și nears, conținând rare oase de pești și cochilii de bivalve, ce poate constitui un pat de amenajare realizat în vederea reamenajării locuinței. Materialul provine, probabil, dintr-o distrugere și este amestecat cu deșeuri menajere. Peste acest nivel este depusă o podea realizată din silt brun-gălbui, omogen, compact. Această podea este amenajată printr-o lutuială fină din silt gălbui, cu microlaminație slabă. Succesiunea continuă cu un nivel siltic brun, granular, fără constituenți antropici, ce poate reprezenta o podea transformată sub acțiunea factorilor naturali. Peste acest nivel este amenajată o podea siltică brună-gălbuie, omogenă, compactă, ce nu conține constituenți antropici. Succesiunea continuă prin patru lutuieți cu grosimi între 3 și 7 mm, realizate din silt gălbui, omogen, compact. Acestea nu conțin constituenți antropici, iar nivelurile de utilizare situate în partea superioară a fiecăreia nu pot fi analizate cu ochiul liber. Aceste unități sunt suprapuse de două niveluri siltice brune, granulare, fără constituenți antropici, inter-stratificate cu o altă lutuială ce prezintă același facies sedimentar ca și cele anterioare. Succesiunea continuă cu un nivel ocupațional cenușiu-deschis cu microlaminație fină ce poate reprezenta un nivel de cenușă. O altă podea, realizată din sediment siltic gălbui, omogen, compact, fără constituenți antropici, este suprapusă de un nivel argilos cu grosime milimetrică de culoare albă, compact, fără constituenți antropici, ce poate reprezenta o crustă carbonatică rezultată, probabil, în urma unor activități umane. Succesiunea studiată se încheie cu un nivel ocupațional brun, granular, cu constituenți antropici foarte fini.

Profile stratigrafice

Pe profilul nordic au fost prelevate probe micromorfologice, în scopul studierii succesiunii nivelurilor culturale Boian și getic. Contextul de teren al acestor eșantioane este prezentat în tabelul 1. Așa cum reiese din acest tabel, baza succesiunii reprezintă o locuință Boian care a fost distrusă. Nivelurile formate după distrugerea acestei locuințe nu mai conservă

structura originală, transformării sub acțiunea factorilor fizico-chimici adăugându-i-se și acțiunea factorilor pedologici care își manifestă acțiunea și în prezent.

Aceeași situație se observă și în cazul nivelului atribuit perioadei Getic elenistic - Roman timpuriu. Studiul micromorfologic asupra matricei sedimentare a acestor niveluri poate aduce informații utile în scopul precizării mai exacte a modului lor de formare și, eventual, a limitelor mai exacte ale acestor niveluri culturale.

4. Concluzii preliminare

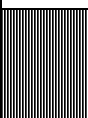

Așa cum reiese și din descrierea sedimentologică a unităților studiate, locuințele din situl neolitic Isaccea Suhat sunt amenajate riguros prin podele și lutuiele fine. În unele situații, nivelurile ocupaționale sunt foarte fine, putând fi observate numai la scară microscopică, ceea ce indică un spațiu bine întreținut.

În ceea ce privește materialele de construcție utilizate pentru realizarea amenajărilor din interiorul locuințelor, au fost observate două faciesuri sedimentare ce pot fi atribuite acestor unități: sediment siltic, gălbui, compact și sediment siltic cenușiu-gălbui, foarte compact. Observațiile la nivel macroscopic indică faptul că materialul sedimentar utilizat provine din aluviunile fine ale Dunării. Studiul microscopic va putea răspunde mai exact la această problemă.

Referitor la modul și ritmul de amenajare al locuințelor studiate s-a observat faptul că în cadrul evoluției acestor structuri pot fi evidențiate secvențe distincte ce corespund unor diferite etape din funcționarea locuinței, respectiv unor spații cu amenajare și utilizare diferită. Acest lucru este indicat și de niveluri ocupaționale care conțin, adesea, cenușă și cărbune fin provenind de la activități desfășurate în relație cu utilizarea unor vetre, dar care uneori nu prezintă constituenți antropici vizibili macroscopic sau care nu se individualizează în cadrul succesiunii sedimentare. Natura activităților umane corespunzătoare acestor niveluri, ca și alte informații asupra modului de amenajare al locuințelor, vor putea fi precizate prin analiza micromorfologică.

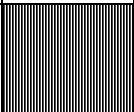
De asemenea, studiul micromorfologic va aduce unele observații în legătură cu succesiunea stratigrafică pe profilul studiat participând astfel, alături de datele arheologice, la înțelegerea evoluției așezării neolitice Isaccea Suhat.

Tabelul 1: Contextul de teren al eşantioanelor micromorfologice.
Suprafața S3, Sector 4, Profil nordic.

Grosime **	Profil	Descriere	Interpretare
3 cm		Nivel siltic nisipos, brun-deschis, cu structură agregată de bioturbație a faunei și rădăcini actuale; rare fragmente de chirpici arși	Orizont organic al solului actual.
3 cm		Nivel siltic, brun-cenușiu, relativ omogen, cu rare fragmente de chirpici arși și cochilii de bivalve.	Nivel de acumulare naturală? Nivel ocupațional transformat pedologic
3,5 cm		Nivel siltic, brun-cenușiu, granular, friabil, cu constituenți antropici fini (chirpici ars).	Nivel cultural getic, transformat sub acțiunea factorilor pedologici.
2,5 cm		Nivel siltic, brun-cenușiu, cu structură agregată, friabil, cu concrețiuni carbonatice și fragmente de chirpici arși	Nivel cultural getic, transformat sub acțiunea factorilor pedologici.
6 cm		nu este eşantionat	
13 cm		Nivel siltic, brun-gălbui, structură granulară grosieră, foarte eterogen, cu fragmente siltice cenușii-deschise, fragmente de chirpici arși și nearși; frecvente canale de rădăcini actuale.	Nivel de paleosol dezvoltat în perioada Boian - getic.
2 cm		Nivel siltic, brun deschis, fin granular, friabil, cu rari și fini constituenți antropici (chirpici arși, oase de pești).	Nivel ocupațional Boian, intens transformat de factorii pedologici.
13 cm		Nivel siltic, galben-brun, cu structură granulară grosieră, foarte eterogen, frecvente canale de bioturbație și rădăcini actuale, rari constituenți antropici (chirpici arși și nearși).	Posibil nivel de distrugere al unei locuințe Boian, intens transformat de factorii pedologici.
10 cm		nu este eşantionat	
2 cm		Nivel siltic, gălbui, omogen, compact, fără constituenți antropici	Nivel de podea al unei locuințe Boian.
0,5 cm		Nivel siltic, brun, granular, friabil, cu constituenți antropici fini.	Nivel ocupațional format în interiorul unei locuințe Boian.
1,5 cm		Niveluri siltice, cenușii-gălbui, omogene, compacte, fără constituenți antropici, micro-stratificate, cu niveluri milimetrice brune verzui.	Alternanță de niveluri de amenajare și de utilizare în interiorul unei locuințe Boian.
1,5 cm		Nivel siltic, brun, granular, cu frecvente fragmente siltice sub-centimetrice	Nivel ocupațional Boian.
1,5 cm		Nivel siltic, brun-gălbui, structură agregată slab dezvoltată, relativ omogen, compact, foarte rari constituenți antropici.	Posibil nivel de podea al unei locuințe Boian.
7 cm		Nivel siltic, gălbui, structură agregată slab dezvoltată, relativ eterogen, compact, cu canale de bioturbație și foarte rare fragmente de chirpici arși.	Nivel de paleosol anterior locuirii Boian.

** De la 20 cm adâncime față de suprafața actuală a solului

Suprafața S3, Sector 2, Profil vestic.

Grosime ^{***}	Profil	Descriere	Interpretare
20 cm		Nivel siltic, brun, structură agregată bine dezvoltată, frecvente structuri de bioturbație a faunei și rădăcini actuale, foarte rar chirpici arși fin.	Paleosol atribuit perioadei dintre nivelurile culturale Getic elenistic și Roman timpuriu.

***The preliminary results of the sedimentological study
on the Neolithic settlement Isaccea – Suhat. 1998 Report***

Abstract

This paper presents the preliminary results of the sedimentological study on the Neolithic settlement Isaccea - Suhat.

The main aims of this study are: the identification of the materials used for building up of the archaeological structures, the recognition of human activities carried on in Boian period and the analysis of the stratigraphic succession, in order to understand the evolution of the settlement and especially the conditions of site abandonment.

The main results of the sedimentological study concern the microstratigraphic record of the units forming the succession of floors, fitting and occupation units from two dwelling structures. As there are mainly known from dwelling structures of the Gumelnita culture, these units reflect a very elaborated construction, fitting out and maintaining of the internal space of the house. In one situation, two phases of evolution were observed and in the other one this fact may be presumed, even if at the macroscopic scale, the stratigraphic succession includes units difficult to interpret in term of formation and function. The stratigraphic record of the North profile shows units of a dwelling structure of Boian culture and soil units formed before and after Boian occupation period.

The micromorphological study of the samples from the dwelling structures mentioned above will bring important information about the construction and the activities related to this type of structure and its characteristics in comparison with the very elaborate dwellings from Gumelnita culture. The micromorphological study of the samples from the North profile is necessary for the interpretation of the formation of the units superposed on the destruction unit of an unfired dwelling and for understanding the soil unit forming processes for the period Boian to Getic and Early Roman.

^{***} De la 86 cm adâncime de la suprafața actuală a solului.